

**ЛИЧКОВЕ 1776-1778-Х РОКІВ: ПЕРЕТВОРЕННЯ
ПАЛАНКОВОГО ЦЕНТРУ НА ПОМІЩИЦЬКУ СЛОБОДУ**

В статті представлена історія запорозької слободи, простежена доля її населення в зв'язку з поверненням Личкового поміщика С.В. Кочубею.

Ключові слова: Личкове, Личківська паланка, Поорілля, запорожці, С.В. Кочубей.

Однією з важливих проблем в історіографії запорозького козацтва доби Нової Січі є оборона запорожцями своїх кордонів. Поземельна боротьба із сусідами особливо загострилася у 1760-ті роки і тривала до кінця існування Нової Січі. Вона стала одним із факторів, що посилив запорозьку колонізацію та спричинив появу нових паланок на північно-східних кордонах Запорозжя. Наприкінці 1760-х – впродовж першої половини 1770-х років виникли Личківська, Барвінковостінківська, Комісарівська паланки [26, с. 128-129; 19, с. 56; 17, с. 109]. Втім, історія цих паланок лишається малодослідженою.

Личківська паланка, що виникла у першій половині 1770-х років, знаходилася на лівому березі р. Орель, у безпосередньому сусідстві із землями першої Новоросійської губернії, а перед тим – Полтавським полком Гетьманщини. Правим берегом Орелі у цій місцевості проходила збудована в 1730-х роках Українська укріплена лінія. Личківська паланка з її зимівниками і селами знаходилася у передпіллі Лівенської, Рясської, Федорівської фортець. Та ще задовго до появи паланки землі, луки, озера, ліси, що тягнулися вздовж лівого берегу річки, приваблювали сусідів-запорожців скористатися цим ресурсом. Фронтирний характер межиріччя Самари і Орелі сприяв швидкому освоєнню і колонізації залінійних територій. Серед тутешніх господарів були козаки і старшина малоросійських полків, посполиті їх хуторів і слобод, однодворці ландміліцейських полків, пізніше приєдналися офіцери з числа російських військовослужбовців, пікінери.

При цьому, як показала Т.Л. Кузик, для влади Гетьманщини залінійні землі були «порожніми», а в Генеральній військовій канцелярії вважали, що між Гетьманщиною і Запорожжям ніколи не було кордону. Принаймні, кордон ніколи не ставав суб'єктом договірних відносин між цими сторонами. У південних сотнях Полтавського полку за північний кордон запорозьких земель визнавали російсько-турецький кордон 1714 р., що пролягав межиріччям Орелі та Самари [12, с. 27]. Отже, колонізація лівобережжя Орелі в очах гетьманського козацтва виглядала цілком легітимною. На 1756 р. залінійні поселення (за укріпленою лінією, на лівому березі Орелі) мали Нехворощанська, Маяцька, Царичанська, Китайгородська, Орлицька сотні Полтавського полку [12, с. 29]. Пізніше, деякі козаки, що завели тут хутори і села, вдавалися до продажу своїх господарств. Так, козак Полтавського полку Леонтій Козирь у 1761 році продав Козирщину та землю навколо неї вихідцю

з курляндського шляхетства, службовцю російської армії П. Лізандеру. Він же у 1764 р. купив у майора Донецького пікінерського полку Скалона 50 десятин землі із млином на р. Орелі навпроти Федорівської фортеці [1, арк. 1-2]. Д.І. Яворницький зазначає, що на лівому березі Орелі козак Василь Кіт поступився Котовкою поміщику Алексеєву [27, с. 289]. Такі випадки не були поодинокими, кількість поміщицьких слобод у Пооріллі зростала.

Не можна сказати, що запорожці геть не втручалися в цей процес. У 1751 році під владу Коша силою була переведена слобода Данилівка, осаджена бригадиром Данилом Апачиніним. Впродовж 1750-х рр. тривають періодичні «наїзди» паланкових загонів на мешканців залінійних хуторів Китайгородської сотні [13, с. 405, 408]. Слушною є думка Т.Л. Кузик, що у цей час в уявленні пересічних запорожців Вольності ще не мали контурного окреслення у вигляді лінійного кордону. Прив'язка була до конкретних урочищ, річок, балок, що за переказами старих козаків здавна належали запорожцям та раптом виявлялися зайнятими. Демонстрація сили (напади, наїзди, погрози, відгін худоби, згін або перевід людності) ставала одним із дієвих способів обстоювання «своєї» землі.

У 1760-ті роки після провалу петербурзьких депутацій щодо повернення запорозьких земель, які відійшли під Нову Сербію та Новослобідський полк (згодом до Новоросійської губернії), через невдалі спроби добитися визначення північних кордонів, Кіш все частіше вдається до силової тактики. З середини 1760-х років запорожці силою зганяють «зайд». У 1766 р. наслідком об'їзду запорозької команди земель «за рекою Орелью» стали згони підсусідків, підпомічників, поселян, які мешкали на заведених у запорозьких дачах хуторах, слободках, підварках офіцерів Донецького пікінерного полку [8, с. 15-17]. Запорожці, зламуючи огорожі, погрожували, що спалять усі поселення; битими виявилися служителі прапорщика Рекуловича, запідозрені у використанні тутешнього лісу [8, с. 15].

Перелік відібраних запорожцями залінійних поорільських слобод і хуторів представлено в публікації Д.Г. Каюка [11, с. 55-59]. Протягом другої половини 1760-х років запорозькими стають слободи Перещепине, Козирщина (1767 р.), Калантаєво, Чернеччина, Котовка та ін. Згодом вже самі запорожці турбуються про заселення свого прикордоння: приймають втікачів, переселенців, будують церкви, організують ярмарки тощо. Старшина Орельської та Протовчанської паланок на середину 1760-х років контролює більш ніж два десятки сіл та слобод, населення яких постійно збільшується [20, с. 32-33].

Личкове було однією з таких слобод, що опинилася у центрі «поорільської політики» Коша. Д.І. Яворницький відносив заснування Личкового запорожцями до другої половини XVII ст. [27, с.295]. Воно знаходилося у мальовничому місці. Навпроти села було 13 озер площею до 23 десятин, поруч з ним – більш ніж 500 десятин лісу [25, с. 137, 192]. На 1766 р. у слободі «Лычковке Генерального обозного и кавалера Кочубея» мешкало 300 душ чоловічої і 200 душ жіночої статі [8, с.17].

Під зверхність Коша запорожці перевели слободу у 1769 р. У пізніших документах, що повинні були показати збитки поміщика від «запорозького захвату», у Кочубеївському Личковому зазначалося 250 дворів і 1856 мешканців [11, с. 55]. Втім, точність цих даних є сумнівною.

Попервах Личкове підпорядковувалося Орільській паланці. Коли саме з'явилася Личківська паланка і присутність паланкової адміністрації в Личковому набула постійного характеру, точно вказати важко. Її появу могла обґрунтувати необхідність контролю за населенням слободи, кількість мешканців якої швидко перевищила тисячу. В опублікованих документах архіву Коша Личківська паланка згадується з середини 1773 р. [4, с. 147; 7, с. 165, 173]. Втім, без суцільної архівної евристики ця дата не може вважатися остаточною. Так само є потреба у встановленні персонального складу старшини цієї паланки.

За сприяння Коша в 1773-1774 рр. у Личковому збудували і освятили Свято-Покровську церкву. Спочатку вона була зведена в Бригадирівці (1767 р.) та через весняні розливи і піщані зсуви місце виявилось невдалим. Церкву вирішили перенести до Личкового [15, с. 325]. Поява кам'яної церкви (раніше була капличка), вочевидь, не випадково співпала з формуванням нового паланкового центру Вольностей. На той же 1773 р. церковна парафія Личкового складалася з 1014 мешканців [15, с. 327], а кількість людності Личківської паланки перевищила шість тисяч (козаки – 1927 душ, посполиті – 4351) [21, с. 431]. Останнє свідчить, що паланка таки мала певну підконтрольну територію.

За відомістю, складеною П.Текелієм у серпні 1776 р., у Личковому мешкало 1497 душ; в тому числі четверо представників запорозької старшини і 70 козаків, які разом із членами їх родин склали 353 чоловіки; усі інші мешканці – поселенці, служителі, працівники, їх родини [5, с. 128]. Центр Личківської паланки став одним із найбільших запорозьких селищ у Пооріллі. Друге місце за кількістю населення займала Бабайківка (1254 мешканця), третє – Гупалівка (1134 мешканця), по 600-900 мешканців мали сусідні слободи: Перещепине, Козирщина, Котовка, Калантаєво, Чернеччина. Навколо Личкового російські службовці нарахували до 40 зимівників із людностю більш ніж 400 чоловік [5, с. 129-130].

Якщо зіставити поселення паланок, наведені А. Скальковським під 1764 р. [20, с. 32-33], з переліком поселень Личківської паланки, наведеним П. Текелієм у 1776 р. [5, с. 128-130], виходить, що остання частково перебрала під контроль слободи Орільської (Личкове, Перещепино, Козирщина, Калантаєво, Котовка, Гупалівка) і Протовчанської (Бабайківка) паланок. Проте, ці відомості потребують додаткового підтвердження або спростування. Адже П.Текелія в своєму описі взагалі не виділив Орільську паланку. Сучасні дослідники вважають, що та ж Бабайківка перейшла з відомства Орільської до Протовчанської паланки у 1773 р., при цьому жодних свідчень щодо Личківської паланки вони не наводять [22, с. 101-102].

Отже, ще одна проблема – це територія, яку контролював полковник Личківської паланки. Припускаємо, що ця територія тільки-но формувалася. Адже за умов, коли населення Приорілля стрімко зростало, слід було визначити його доцільний розподіл між Протовчанською, Личківською, Орільською паланками. Так само визначити, хто з паланкової старшини, в разі необхідності швидкого втручання, за яке запорозьке прикордоння відповідає. Контроль посполитої людності і контроль прикордонної ситуації по р. Оріль, – ось ті два головних завдання, що спричинили появу Личківської паланки. На момент ліквідації Січі, вона навіть не встигла набути своєї печатки – важливого атрибуту зовнішньої ідентифікації паланки як територіально-адміністративної одиниці [16, с. 74-75].

Після 1775 року Личкове, як і інші запорозькі селища, перейшло до казенного відомства. Спочатку влада діяла помірковано. Впродовж 1775-1776 рр., по скасуванню паланки, зберігався Личківський повіт [6, с. 185]. Комплекс джерел, що зберігається у Державному архіві Ростовської області (документи межової експедиції Азовської губернської канцелярії) [2] дозволяє простежити як швидко змінювалися реалії Личкового у постзапорозький час, особливо у переломні для історії цього села 1776-1778 роки.

Як тільки Запорозька Січ перестала існувати, до новоствореної Азовської губернії почали надходити запити від поміщиків, які встигли завести економію в Пооріллі (Козирщина, Личкове, Котівка, Плавещина та ін.) та згодом втратили їх через запорожців. На місцеву губернську адміністрацію й Г.О. Потьомкіна поклалися великі надії щодо відшкодування збитків і повернення втрачених земель. Звернення «потерпілих» співпали з хвилею викривання «злочинів бувших запорожців» і скорішого «відновлення справедливості і порядку». Як наслідок, губернатор Азовської губернії В.О. Чертков отримав ордер Г.О. Потьомкіна від 6 листопада 1775 р. наступного змісту: «По вступившим к нашему превосходительству от разных людей прошениям имеите захваченные перед сим бывшими запорожцами как казенные так и партикулярных людей земли со всеми на них находящимися селениями обратить тем самым кому они до такового наглостью учиненаго захвачения по справедливости принадлежали. А сколько и кому возвращено будет, о том меня уведомить...» [1, арк. 22].

Ситуація на місцях підказувала В.О. Черткову запропонувати інший спосіб вирішення справи. У рапорті від 19 лютого 1776 р. він пропонував не повертати попереднім власникам землі, захоплені колишніми запорожцями по р. Оріль, адже вони були «немалым числом слобод населены...» Людність, яка оселилася в запорозьких поорільських слободах, вже переважала колишню панську. Можливо, враховувалася та обставина, що настрої населення по недавньому зруйнуванню Січі лишався неспокійним. Пропозиції В.О. Черткова були враховані Г.О. Потьомкіним і зафіксовані в його ордері від 7 квітня 1776 р. [1, арк. 21]. Генерал-губернатор наказував: «Все захваченные запорожцами земли, коих уже не малым числом слобод

населились, оставить в том самом положении и испоконном владении, в каком оные при уничтожении Сечи в казенное ведомство вступили... Вместо оных имеющим на те земли неоспоримое право, отводить во вверенной вам губернии другие никем не заселенные в удобных местах для коммуникации и при больших дорогах по собственному их избранию с некоторою прибавкою за претерпенные ими разорения» [1, арк. 10-10 зв.; 5, с. 51]. Такий компроміс диктували політичні та господарські міркуваннями російських адміністраторів. Адже надати поміщикам під заселення нові земельні ділянки було легше, ніж займатися переводами значної кількості людей на нові місця.

Можливо, справа тим і закінчилась би, але одним із позивачів був таємний радник, кавалер, член Малоросійської колегії Семен Васильович Кочубей (1725-1779). Листом від 31 січня 1776 р., скріпленим гербовою печаткою, С.В. Кочубей довірив представляти його інтереси у зносинах з губернською канцелярією військовому старшині Миколі Никифоровичу Передерію [2, арк. 2-2 зв.]. Для сановника справа виглядала таким чином: у 1769 р. колишні запорозькі старшини «по наглости их» відібрали в нього місцевість «по ту сторону р. Орели» – Личкове. Виявилося, що слобода з навколишніми угіддями знаходилося на землях, закріплених жалуваними грамотами за предками Кочубея. Населялася вона власним коштом позивача «людьми із незаборонених місць» і на 1769 р. мала більше 150 дворів. Точність цієї цифри, враховуючи недавній напад татар, викликає сумніви. Між іншим, у зверненні Старокодацького духовного намісництва до Київського митрополита в травні 1772 р. згадувалося, що «в том селе Лычковом в поселении имеетя уже дворов до восьмидесяти...», а на січень 1773 р. – вказувалося 83 двори [15, с. 327].

Внаслідок запорозького захоплення С.В. Кочубей був позбавлений прибутку з Личкового та прилеглого до нього лісу, який ще за життя його батька Василя Кочубея знаходився у їх догляданні. Свої мінімальні збитки сановник оцінював у 18 300 карбованців [2, арк. 2]. Відправляючи М.Н. Передерію до Азовської губернської канцелярії, С.В. Кочубей спирався на зміст листопадового ордеру Г.О.Потьомкіна 1775 р. про повернення захоплених запорожцями слобод законним власникам.

Володіння вказаною землею підтверджували надані канцелярії документи: копії дарчої грамоти Петра I від 12 березня 1710 р. удові Любові Василівні Кочубей та її дітям Василю і Федору Кочубею. У грамоті окреслювалися володіння: в Полтавському полку село Диканька і село Стасівці «колишнього зрадника Герцика», п'ять сіл і одна слободка в Ніжинському полку, Рудяковий хутір на тій стороні Дніпра, село Стайки і слободка [Уліца] в Стародубському полку. Володіти дозволялося не лише селами і слободками, а й усіма приналежними до них угіддями. До грамоти додавалася копія духовної Федора Жученка, за якою Василь Кочубей визнавався власником села Жуки з усіма його ґрунтами [2, арк. 3-14]. В іншій чолобитній С.В.Кочубей посилався на універсал гетьмана І.Скоропадського 1716 р., підтверджений у 1718 р. грамотою Петра I: За цими документами

його бабці Любові Кочубеївні дісталися у спадок землі рідної сестри та дружини покійного Полтавського полковника Івана Іскри – по обидва боки ріки Орлілі «у різних місцях» [2, арк. 129]. Наявність дарчих грамот Петра І легітимізувало земельні претензії С.В. Кочубея, до того ж свідчило про урядове визнання вірності Кочубеїв у часи мазепинської «зради»¹.

Батько позивача, Василь Васильович Кочубей (бл.1680-1743) володів ще дворами в Полтаві і Києві. Як і його рідний брат Федір, навчався у Києво-Могилянській академії, був значковим військовим товаришем Полтавського полку (1708-1718), згодом бунчуковим товаришем (1718-1727), а з 1727 по 1743 рік обіймав посаду полтавського полковника [14, с. 436]. Його дружина була донькою гетьмана Данила Апостола [9, с. 28]. Кар'єра їх сина Семена Васильовича Кочубея складалася таким чином: у 1745-1746 рр. – бунчуковий товариш Полтавського полку, з 1746 р. – ніжинський полковник. З 1751 р. і до кінця життя – генеральний обозний, член Малоросійської колегії, який дослужився до чину таємного радника [14, с. 437].

Зміцнення позицій Кочубеїв у Полтавському полку сприяло господарському освоєнню Поорілля. Тим не менш, за свідченням Семена Васильовича, Кочубеї володіли поорільськими ґрунтами і лісами до 1736 р., поки вздовж Української лінії не почалося поселення ландміліцейських полків [2, арк. 129-130]. Коли саме після занепаду Української лінії Кочубеї поновили господарську присутність у Личковому, – точна дата нам невідома. За свідченнями 1770-х років, у 1760-ті роки в Личковому вже був прикажчик, а ті, хто заходили сюди в цей час, визнавали, що до 1769 р. це була слобода Кочубея.

У М.Н. Передерія справи в губернській канцелярії пішли не так добре, як очікував поміщик. Зволікати з поверненням родючих земель, що опинилися у складі Азовської губернії, представник заможного старшинського роду не збирався. С.В. Кочубей звертається безпосередньо до генерал-губернатора. Статус позивача та наявність у нього імператорських жалуваних грамот змінили позицію Г.О. Потьомкіна щодо залишення поорільських слобод у казенному відомстві. В ордері В.О. Черткову від 28 липня 1777 р. значилося: Личкове «возвратить ему [*Кочубею*] обратно признаю справедливым.... В таком же числе душ, в каком запорожцами она была отнята...» [2, арк. 15]. Тих же людей, які поселилися в Личковому при запорожцях, наказувалося перевести в інше місце [2, арк. 16]. Компенсувати матеріальні збитки С.В. Кочубея через дії запорожців Г.О. Потьомкін пропонував за рахунок відводу нової зручної земельної ділянки в Азовській губернії.

Виконуючи рішення, губернська канцелярія наказала представнику Личківського земського правління капітану Василю Чернявському з'ясувати скільки мешканців слободи перебувало раніш у підданстві таємного радника. В. Чернявський мав скласти іменну відомість і під розписку передати всю цю

¹ Нагадаємо, дід С.В. Кочубея генеральний суддя Василь Леонтійович Кочубей був страчений за донос на гетьмана І. Мазепу у 1708 р.

людність повіреному С.В. Кочубея Дем'яну Гавришеву. Друга частина поселян також підпадала під облік, навесні 1778 р. її планувалося перевести на землі Луганського пікінерного полку і оселити між ріками Самарою і Вовчою [2, арк. 18]. Старшинам, що мешкали у Личковому, належало переселитися на відведенні їм землі.

Наказ про виключення Личкового з казенного відомства надійшов до Катеринославської провінційної канцелярії 25 вересня 1777 р. Губернська межова експедиція отримала своє завдання: до слободи слід було надіслати межувальника, який би встановив межі її угідь та склав план цих земель [2, арк. 18 зв.]. Привертає увагу оперативність, з якою вирішувалася справа. Вже у листопаді 1777 р. «к селу Личкову» для його власника було відмежовано 12 000 десятин землі [2, арк. 21], – максимальна норма, дозволена в південному краї.

Не менш активною була діяльність капітана В. Чернявського. 9 жовтня 1777 р., за півтора тижні після отримання наказу, він рапортував до губернської канцелярії про передачу копії списку колишніх підданих С.В. Кочубея повіреному Д. Гавришеву.

Постать В. Чернявського заслуговує окремої уваги, адже походив він з колишніх запорожців. Атестат, наданий в Коші 1771 року полковому старшині Василю Степановичу Чернявському, представляє його службову і військову кар'єру таким чином: змалечку був приписаний до Пашківського куреня, навчався грамоті, згодом служив у військовій канцелярії. Писарем залучався на службу до Кодацького і Микитинського перевозів, прикордонної Перевізької паланки. Залучався до ведення прикордонних справ Коша, посилався до сераскир-султана Едичкульської орди, відзначився в походах і боях за часів російсько-турецької війни [3, с.13-14]. У 1771 р., одружившись, В. Чернявський мав намір оселитися у Малоросії. Кіш дещо скорегував плани досвідченого старшини: його призначають писарем новоствореної Личківської паланки. Представник паланкової адміністрації оселяється у Личковому. Тут він зводить собі власний будинок, де мешкає із підсусідками [3, с. 29], і поступово обзаводиться трьома хуторами – на р. Кривець, у Куцій балці та на р. Орелі – загальною площею шість тисяч десятин землі [2, арк. 185].

На час ліквідації Січі В. Чернявський «в личковском правлении командиром старался привести всех тамошних жителей к повиновению и делал что только служить могло к спокойному пребыванию» [3, с. 29]. Так характеризує запорозького старшину відкритий лист П. Текелі: людина, гідна довіри уряду. Бачимо, що в переломний 1775 рік В. Чернявський зробив вибір на користь подальшої служби російському урядові. Після 1775 р. він отримав чин капітана російської армії. Оскільки усі землі запорожців поступили у казенне відомство, на початку 1776 р. В. Чернявський звернувся з проханням до Г.О. Потьомкіна. Апелюючи до своєї вірної служби, колишній військовий старшина просив залишити за ним будинок у Личковому та хутори. Прохання було задоволене ордером Г.О. Потьомкіна від 18 січня 1776 р. [3, с. 29.]. Чи

був майновий інтерес на той час єдиним стимулом служби В. Чернявського в земському правлінні, визначити важко. Відомо, що у 1791 р. колишній паланковий писар обирався предводителем дворянства Новомосковського повіту [23, с. 84, 86]. Це свідчило про його вдалу nobilitацію впродовж 1780-х років і отримання російського дворянства. Так чи інакше, В. Чернявський – представник колишньої запорозької старшини, яка у першій половині 1770-х рр. сприяла заселенню Личкового, у другій половині 1770-х виявився причетним до серйозних перемін у житті мешканців слободи.

Через те, що людність Личкового підлягала диференціації, а частина – ще й переведенню на нові місця, маємо унікальні відомості, що характеризують населення цієї слободи станом на 1777 р. Ці відомості дещо різняться від тих, котрі у квітні 1778 р. В. Чернявський склав по населенню сусідньої Козирщини, відібраної запорожцями 1767 року. Козирщина підпорядковувалася сусідньому Царичанському земському комісарству. За наказом Г.О. Потьомкіна цю слободу повертали з казенного відомства попередньому власнику П.І. Лізандру. У відомостях по Козирщині крім прізвища та імені власника двору (хати), імен всіх мешканців двору, вказівки місця, звідки вони вийшли і коли, значився ще й вік кожного з мешканців. Останнє дає підстави визначити певну демографічну картину поорільської слободи, а саме – процеси, що відбувалися в Козирщині з моменту її захоплення запорожцями [24, с. 41-42]. Це стосувалося не лише географії виходів колишнього запорозького населення, а й визначення середнього віку, в якому приймалося рішення про перехід, гендерної та вікової пропорції населення, моделей укладення шлюбу тощо. У складених на півроку раніше відомостях по Личковому вік мешканців не вказувався. Першочерговим завданням було поіменно встановити, хто зайшов до слободи при запорожцях (Додаток 2) і хто жив тут ще перебуваючи у підданстві С.В.Кочубея (Додаток 1).

З додатку 1 видно, що ця нова запорозька людність значно переважала «кочубеївське» населення Личкового. Загалом, вона склала 704 людини – 381 чоловік і 323 жінки, які мешкали у 143-х хатах. Колишні «кочубеївські» піддані, за підрахунками В. Чернявського, склали 423 особи (232 чоловіка і 191 жінка), що мешкали у 80 хатах. Точність цих підрахунків абсолютизувати не можна. Бачимо, що загальна кількість мешканців Личкового на квітень 1778 р. була меншою, ніж за серпневим описом П. Текелії у 1776 р. Зрозуміло, В. Чернявський не рахував колишніх старшин і духовенство, але видно, що й без них населення Личкового скоротилося за цей час, припускаємо, що головним чином, через втечі людності в інші місця. Натомість, цифри свідчать про високі темпи зростання Личкового при запорожцях. «Кочубеївська» людність порівняно з тими, хто зайшов після 1769 р., становила трохи більше третини населення.

Щодо прийшлих за запорозьких часів (перша половина 1770-х років) то вказівка у відомості В. Чернявського – «зашедший, зашедшие...» – дозволяє

простежити, звідки саме йшла людність до Личкового. Цих переселенців можна поділити на кілька категорій:

1. Вихідці з колишніх гетьманських полків. Найчисельніша група – більше 80 родин, голови яких перейшли з Полтавського, Миргородського, Гадяцького, Лубенського, Прилуцького, Ніжинського і Київського полків. Основна маса переселенців вийшла з сотень перших чотирьох полків. Найбільше виходів до Личкового відбулося з містечок Полтавського полку: Старі Санжари (15), Нефороща (11), Нові Санжари (8), Решитилівка (4), розподілених між пікінерними полками Новоросійської губернії. Частими були виходи від 1 до 3-4-х родин з інших місцевостей Полтавщини і Миргородщини, що знаходилися відносно недалеко від Личкового. Для них Личкове було добре знайомою місцевістю, що знаходилася у 9 верстах від лінії. Якщо пікінерська служба ставала вкрай обтяжливою, втекти до запорожців було не так вже й складно.

2. «З бувших запорозьких козаків». Це близько 20 родин колишніх запорожців, що осіли у Личковому, збудували хати, обзавелися сім'ями. Зокрема, родини Кіндрата Солопа, Степана Тарана, Григорія Слизкоушенка, Івана Журавля, Омеляна Чорнобривця, Гаврила Острога, Олексія Слюсаря, Кіндрата Костиці, Бориса Чумака, Гаврила Гапцова, Потапа Пруса, Прокопа Куйди, Грицька Курінного, Івана Сербіна, Петра Стуконога, Тимоша Вой[к]и, Євдокима Прасола, Лук'яна [П]егри, Михайла Широкого та Герасима Бровченка (див. Додаток 1).

3. Переселенці з інших місць Запорозьких Вольностей (запорозькі піддані). З цієї категорії до Личкового найбільше перейшло з Новоселиці (9 родин), по одному виходу зафіксовано з Протовчі, Романкового, Самарської округи села Каменки, Старосамарського ретраншементу та, власне, Личківської округи.

4. Вихідці з Новоросійської губернії (з міста Бахмута, містечка Власовки та ін.).

5. Вихідці з-за кордону. Переважно українська людність, що переходила з польських земель, через що позначалася: «з польської нації» (2 виходи); «з Польщі» (1), «з Литви» (1); «з тієї сторони з міста Крилова» (1). В кількісному відношенні ця група значно поступалася тим, хто переходив із земель колишніх малоросійських полків та Новоросійської губернії.

Про обставини, що зумовлювали ці переходи, в історіографії йшлося не раз. Нестача земельного фонду та посилення тиску малоросійських поміщиків, покріпачення, водночас, колонізаційна політика Коша обумовили масові втечі мешканців недавніх козацьких сіл і містечок у запорозькі слободи.

У відомостях В. Чернявського були й такі, напроти кого «звідки зайшов» – нічого не вказувалося. Чи було це навмисне замовчування, чи наслідок поспіху, з яким складався документ, невідомо. Характерне інше, у відомості по населенню, яке повинне було лишитися під поміщиком, звідки ця людність з'явилася у слободі – не вказувалося. У своїх зверненнях С.В. Кочубей

неодноразово писав, що людність ця вийшла «з незаборонених місць». Чи відповідало це дійсності, місцева влада встановлювати не поспішала.

Після розподілу людності почалися нові проблеми. За даними С.В. Кочубея, у Личковому на 1769 рік було більше 150 дворів. За відомістю ж В. Чернявського виходило, що поміщику належало вдвічі менше – 74 двори [2, арк. 37]. Нестача 76 дворів вкрай бентежила повіреного Д. Гавришева. У донесенні губернській канцелярії він наголошував, що частина з колишніх підданих С.В. Кочубея (як-то Герасим Уласенко, Михайло Баштанниченко, Павло Водолажченко та ін.) була приписана капітаном В. Чернявським до казенного відомства. На претензії щодо їх повернення капітан уваги не звертав. Пізніше, в рапорті до канцелярії В. Чернявський звітував: якщо і приписав когось до казенних поселенців (як-то Павла Водолажченка та Настю Шеленську з синами), то тому, що вони самі себе «владельческими не показали» [2, арк. 57зв.].

В ході розслідування виявилось, що Настя Шеленчиха зайшла до Личкового зі своїм покійним чоловіком Феськом Шеленським з Китайгорода. Мешкали вони у Личковому приблизно з 1759 р. Павло Водолажченко (він же Лютий) показав, що з початку жив у Новій Сербії, потім перейшов у Протовчу. Там прожив років з два, після чого зайшов у Личкове і був тут з півроку. Повернувся знов до Протовчі, до с. Курилівки, коли нею володів китайгородський сотник Єрофеев. Там він прожив років з дванадцять, а у Великий піст навесні перейшов до Личкового. Восени село було відняте запорожцями. Отже, у Личковому Водолажченко постійно мешкав з 1769 р. [2, арк. 58]. У цих свідченнях маємо історію маленької людини, що мешкала у прикордонні і останнє визначало її життя: постійні переходи з місця на місце в пошуках кращої долі. Якщо поррахувати, то з Нової Сербії цей чоловік вийшов десь у 1755 р. Вочевидь, перший перехід П. Водолажченка спричинили порядки цієї військово-адміністративної одиниці. Короткотривалі терміни першого перебування у Протовчі і Личковому схожі на пошуки притулку, де можна було б заробити на життя. Ми не знаємо, чому П. Водолажченко залишив Курилівку, яка за років його проживання перейшла з-під контролю китайгородського сотника до Протовчанської паланки, і опинився у Личковому в 1769 р. Можливо це рішення зумовив татарський напад 1768 р., коли Личкове зазнало розорення і якісь хати могли пустувати. Не виключно, що перехід могли зумовити якісь особисті обставини. Так чи інакше, в пізніших свідченнях, зафіксованих В. Чернявським (рапорт від 5 листопада 1777 р.), Водолажченко і Шеленська воліли лишитися в підданстві таємного радника і кавалера Кочубея «навічно» [2, арк. 58]. На нові місця вже не хотілося переходити. Губернська канцелярія задовольнила їх прохання.

Внесення Герасима Уласенко до списку казенних поселенців В. Чернявський обґрунтовував таким чином: Герасим був козаком 2-ї Полтавської сотні. Зі своєю родиною він перейшов у Личкове до тестя Івана Оксюти і збирався облаштуватися поблизу нього. У рік, коли Личкове було

«відібране колишніми запорожцями», Г. Уласенко поставив собі хату, в якій з жінкою і чотирма дітьми жив по 1777 р. Лишатися у Личковому за нових обставин колишній козак не захотів і готувався до переходу з сім'єю на землі Луганського пікінерного полку [2, арк. 58]. Не менш виразною була позиція запорожця Михайла Баштанниченка, якого повірений С.В. Кочубея так само рахував за поміщицького підданого. Цей запорожець – колишній Калніболоцький курінний отаман – зайшов до Личкового з Самари. Мешкав він раніше у Старому Санжарові та у Кодаку. До відняття слободи запорожцями Михайло жив у Личковому в підсусідках у Кліма Губатого. Півтора роки потому, навесні 1771 р., він поставив свою хату і почав господарювати окремо. Незабаром з Новоселиці до нього переселилися тесть Іван Литвин із тещею Агафією [2, арк. 28, 58 зв.]. Як і Герасим Уласенко, колишній запорожець волів залишити Личкове, котре поверталось С.В. Кочубею.

Показовою є історія Євтуха Ковалья. З села Ручок Гадяцького полку він зайшов зі своєю жінкою до фортеці Федорівської. Звідти вони одразу перейшли в пікінерську слободу Бузовку. Скільки років потому це було – згадати не міг. У Личкове Євтух приходив до Марка і Матвія Ковалів на заробітки. Згодом, забравши сюди жінку, оселився в підсусідках Остапа Холявки. Коли дружина Євтуха померла, через три тижні тодішній прикажчик Довгополець наказав чоловіку забратися геть з Личкового. В цей час вже ходили чутки, що слобода Личкове невдовзі буде віднята запорожцями. За таких обставин Є. Коваль швидко одружився удруге на тутешній дівчині і зиму 1768-1769 р. прожив у тестя. Після того, як чутки справдилися, навесні 1770 р. він поставив собі нову хату і спокійно мешкав зі своєю новою родиною у Личковому [2, арк. 58]. Коваль, як і інші мешканці Личкового, не бачив підстав для віднесення його до кочубеївських підданих. Перспектива лишитися у поміщицькій слободі його не радувала, він волів перейти на землі пікінерського полку. Цікаве інше: саме з його свідчень постає факт, що чутки про напад запорожців не просто ходили між людьми, вони створювали інформаційне тло, яке визначало життєві стратегії окремих мешканців Личкового. У випадку з Є. Ковалем бачимо той спосіб, який дозволив проігнорувати наказ прикажчика і залишитися в слободі до осені 1769 р.

Усю цю трійку з рапортів В.Чернявського (Герасим Уласенко, Михайло Баштанниченко, Євтух Коваль) об'єднувало те, що у Личковому вони «лет зо десят жили, а за господином тайным советником и кавалером Кочубеем не желают» [2, арк. 59 зв.]. Колишній паланковий писар, ймовірно, непогано знав цих людей. Захищаючи їх інтереси, він обґрунтовував перед губерньською канцелярією доцільність рішення по тому чи іншому личківцю.

Між іншим, справа навколо недостачі «кочубеївської» людності набирала обертів. Хати і двори тих, хто залишив слободу напередодні чи в 1769 р. при запорожцях пустували не довго. Їх займали нові мешканці, що масово виходили з малоросійських сіл і містечок. Зводячи нові хати, вони

залучали на будівництво прилеглий до Личкового ліс. За логікою повіреного, побудовані з личківського лісу хати слід було лишити в слободі для тих, кого повернуть сюди після розшуків. Повірений з'ясував, що частина з прийшлих малоросіян не бажає переселятися та самі воліли б лишитися у володінні С.В. Кочубея. Д. Гавришев вкотре наголошував, що його господарю слід повернути всі двори, що належали йому до 1769 р. Він вимагав виключити частину, неправильно записану до казенного відомства, та додати до потрібного числа тих, хто сам не проти лишитися у поміщицькому підданстві [2, арк. 37а]. Причому, рівень довіри до капітана В. Чернявського різко зменшився, для контролю дій останнього повірений просив приставити майора Кончалова.

Через деякий час Д. Гавришев вже знав, де шукати мешканців Личкового, які розбіглися по всій губернії. Розшукати більше 4-х десятків людей у степу було не простим ділом. Проте окремим документом (додаток 3) Д. Гавришев навів губернській канцелярії перелік втікачів і конкретні місця їх знаходження. Бачимо, що когось знайшли у казенних слободах за Дніпровською лінією, когось у Торському повіті, когось у Новоселиці, хтось мешкав неподалік: у Чаплинці, Петриківці, Гупалівці. Губернській канцелярії залишалось перевірити наявність зазначених людей у цих місцевостях [2, арк. 37а зв.].

Із відповідями щодо колишніх личківців місцеві установи не забарилися. У листопаді 1777 р. Катерининська провінційна канцелярія не лише розшукала заявлених «кочубеївських підданих», а й встановила деякі подробиці з їх життя. Так, Іван Коваль зайшов до Личкового з Нефорощі у 1761 р. Там він прожив лише півтора роки, а потім перейшов до слободи Бузівка. Коли у 1768 р. запорожці захопили Бузівку і «зігнали тамошніх людей», І. Коваль перейшов до слободи Котовки, де мешкав чверть року, поки не вирішив перейти до Рясської фортеці. Проживши два роки в підсусідках відставного ротмістра Грамака, у 1773 р. за його власним бажанням І. Ковалья приписали до пікінерних підпомічників [2, арк. 45]. У такому статусі його розшукали в Рясській фортеці, як про те вказував повірений С.В. Кочубея. Показово, що І. Коваль серед варіантів – жити у підданстві поміщика, під запорожцями, чи перейти у пікінерний полк – обирає третій. Знайшовся і Харко (Захарій) Недопий. Він зі своїм батьком перебував у підданстві С.В. Кочубея шість років. Коли ж почали формуватися пікінерні полки (тобто після 1764 р.), батько і син перейшли до пікінерської слободи Зачепилівки. Харко був зарахований на службу і прослужив до самої відставки, а потім лишився там у статусі відставного [2, арк. 45 зв.]. Інший мешканець Зачепилівки, Омелян Косенко, помер у вересні 1777 р. Губернська канцелярія визнала усіх трьох кочубеївськими втікачами.

Якщо І. Коваль і З. Недопий залишили Личкове до відібрання запорожцями і поступили згодом у пікінерську службу, то більша частина з розшуканих повтікала тоді, коли дізналася про повернення слободи поміщику – у 1776-1777 рр. Втікали до нових казенних слобод, що тільки-но оселялися

поблизу Дніпровської лінії фортець. З рапорту земського комісара І. Булгакова видно, що Фома Михайлина, Яків Шепило, Пилип Пелех, Іван Полторацький, Микола Онопрієнко прибули з родинами до Кушугумовки у листопаді 1776 р. Родич Миколи Онопрієнка Кіндрат разом із родинами Івана Головка, Тимофія Грановського, Осипа Балики, Василя Носенка, Григорія Горошка, Федора Кравця з'явилися в цій слободі вже у червні-липні 1777 р. Разом ця група, що перейшла до Кушугумівки, складала із членами родин 55 чоловік [2, арк. 48]. Наймолодшій дитині було лише 4 місяці, шестеро дітей були 1-2 річними, серед голів родин бачимо 70-річних Полторацького та Носенка, 60-річних Головка і Грановського, 50-55 річних Михайлину, Шепила, Пелеха, Миколу Онопрієнка. Попри немолодий вік, вони приймали рішення про втечу до казенної слободи подалі від Личкового. У ту ж місцевість, на р. Конську до слободи Консьководівки втекли родини братів Матвія та Федора Балики (червень 1777 р.), велика родина Наума Наумова (по старому – Овчара) оселилася в слободі Городищівка [2, арк. 48 зв.]. Навряд чи за такого неспокійного життя можна було обзавестися міцним господарством. Або навпаки, міцне господарство ніяк не пов'язувалося з перспективами життя у панському селі. У відношенні цієї групи не дивує точний перелік втікачів, наданий канцелярії Д. Гавришевим. Родини тікали з Личкової фактично «з-під носа» повіреного. Не виключено, що свою роль зіграли осадчі або «визивателі», які цілком могли скористатися ситуацією в Личковому і підбити людей на перехід до нового місця.

Серед втікачів було зазначено і Федора Іващенко. У липні 1777 р. він прибув до казенної слободи Матвіївки на р. Вовчій. Втім, за рапортом поручика П. Черткова, Іващенко виявився козаком, який зайшов до Личкового з Лубенського полку ще у 1764 р. і пробув у підданстві С.В. Кочубея лише один рік [2, арк. 51]. Де він мешкав з 1765 по 1777 р. не повідомлялося. Головне, що його не поспішали повертати поміщику. Загалом, Д. Гавришев констатував, що хоча рапорти про втікачів і надійшли до канцелярії, не всі втікачі в них показані і запит на їх повернення не задоволений.

Таким чином, усіх, хто опинився у списку Д. Гавришева і кого розшукала губернська канцелярія, можна поділити на дві групи. Перша – кого дійсно визнали за підданих С.В. Кочубея [2, арк. 52-53, 55]. Друга група – не тільки не визнали себе за поміщицьких підданих, а й намагалися довести це місцевій владі [2, арк. 52, 54]. Відносно обох груп у грудні 1777 р. Азовська губернська канцелярія винесла остаточне рішення: капітану В. Чернявському наказано: замість 38 родин, котрі втекли з Личкового, лишити у володінні С.В. Кочубея бажаних з числа личківців-казенних поселян. Усіх інших – розписати по слободах під переселення і надіслати ці списки поручику П. Черткову [2, арк. 61-62 зв.]. У такий компромісний спосіб канцелярія намагалася вирішити проблему повернення втікачів, що оселилися в державних та військових поселеннях Азовської губернії. Сама можливість такого компромісу була пов'язана з політикою місцевої влади (зокрема Г.О. Потьомкіна) щодо

втікачів, яка почала формуватися на півдні з другої половини 1770-х років [18, с. 291-292].

Розподіл населення Личкового спричинив у тому ж 1777 р. звернення деяких його мешканців до канцелярії і генерал-губернатора. До влади зверталися колишні козаки, які почали військову службу ще в гетьманських полках, пізніше пристали до військової служби в Коші, воювали у російсько-турецьку війну. Для них опинитися під поміщиком означало втратити свій соціальний статус, з козака перетворитися на селянина, поміщицького підданого. Серед таких були брати Литвиненки: Семен, Матвій і Остап. З їхнього донесення на ім'я Азовського губернатора і начальника Луганського пікінерного полку В.О. Черткова постає ціла історія козацької родини. Брати були уродженцями села Інішовки Веприцької сотні Гадяцького полку. Жили вони разом з батьком, як й інші виборні козаками тієї сотні справляли козацьку службу. Через її обтяжливість брати перейшли до містечка Нефорощі Полтавського полку, де прослужили ще 10 років. Доведені до повного зубожіння, у 1766 р. брати перейшли до слободи С.В. Кочубея. Коли слобода стала запорозькою (1769 р.), то усім її мешканцям була вчинена ревізія, і брати були записані до козачого стану. В роки російсько-турецької війни Семен Литвиненко воював у полку Опанаса Ковпака аж «до перемены в иной род Запорожжя». У 1770 р. був під Очаковом, у 1771 р. – брав участь у взятті Кафи та Кінбурну. За атестатом полковника О. Ковпака від 17 січня 1778 р. у всіх боях та військових службах (роз'їзди, бекети) справлявся гідно, ні в чому себе ніде «не закрапал», служив як «долг велит Российскому войску» [2, арк. 89]. За призначенням командира Личківського правління прем'єр-майора О. Канчибєлова Семен Литвиненко відповідав за казенні збори з населення слободи, справу свою виконував старанно, за що і мав доброго атестата [2, арк. 88]. Зарахування Личківським окружним правлінням усіх їх до підданих С.В. Кочубея стало повною несподіванкою. Брати наполягали: до запорозького підданства, під час нього та після скасування Січі вони завжди перебували у козакому званні. У Кочубеївській слободі до 1769 р. прожили «малое время по необходимости нашей нужде» [2, арк. 84-84 зв.]. Звичайно, для поміщика три роки були достатнім терміном, щоб рахувати зубожілих козаків за власних підданих. Тільки з другої спроби справу було вирішено на користь Литвиненків. Обґрунтуванням губернської канцелярії у рішенні викреслити братів з числа поміщицьких підданих стала гідна запорозька військова служба одного з них та їх право як козаків перейти на поселення до пікінерського полку. Замість них у Личковому слід було лишити когось з бажаючих відмовитися від переходу на р. Вовчу [2, арк. 91].

У схожій ситуації опинився Пархом Головка. Звертаючись до губернатора із донесенням, писаним рукою місцевого дячка Якова Білого, Головка виклав обставини, що передували його появі у Личковому. З молодого віку він значився козаком Шкуринського куреня. У російсько-турецьку війну він воював під проводом полковника О. Ковпака, у 1770 р. був під Очаковом. Під командуванням В.М. Долгорукова брав участь у взятті

Кафи та облозі Кінбурну. Усюди служив ревно, без нарікань керівництва, що підтверджував його військовий атестат від 18 вересня 1774 р. [2, арк. 93]. В 1772 р. у запорозького козака Якова Коваля за 11 карбованців Головка купив у Личковому двір з хатою [2, арк. 93 зв.]. Попереднім власником цього майна був військовий старшина Василь Іванович Хорват. Головка запевняв, що ніколи не мешкав у Личковому до відняття слободи запорожцями і осів тут лише після одруження. Губернська канцелярія задовольнила прохання колишнього запорожця. Більше того, з весни 1778 р., коли планувалося почати переселення казенних мешканців Личкового, Пархому Головку дозволялося самому обрати місце подальшого проживання з родиною [2, арк. 95 зв.].

Азовська губернська канцелярія і губернатор задовольнили прохання не всіх личківців. У Тимофія Демченка в слободі Могилів лишилися племінники-сироти. Проте, канцелярія відмовила Демченку у дозволі перейти до хати його покійної сестри та наказала переселятися точно до слободи Олександрівки Луганського пікінерного полку [2, арк. 98, 100]. Усі ці звернення разом з атестатами та іншими документами від простих личківців, як і листування з приводу організації переведення слободи у поміщицьку показує, що осінь 1777 року була для Личкового стресовим часом. До того ж Д. Гавришев поспішав із впровадженням поміщицьких порядків. Зокрема, це стосувалося права торгівлі міцними напоями, яке у поміщицькому селі мала тільки панська економія. У донесенні губернській канцелярії від 15 жовтня 1777 р. повірений скаржився, що у Личковому при різних хатах діють шинки, а на ринку здаються в оренду шинкові комори, значить, С.В. Кочубей несе збитки. Д. Гавришев вимагав заборони продажу напоїв як місцевим шинкарям, так і усім заїжджим торговцям [2, арк. 43]. До Личківського правління така заборона надійшла, хоча і з деяким виключенням: казенним мешканцям до початку їх весняного переведу продавати горілку дозволялося [2, арк. 43 зв.]. Враховуючи специфіку ситуації, губернська канцелярія пішла на компроміс. Тим часом, не знаючи про недавні зміни у Личковому, на його Михайлівський ярмарок (8 листопада) торгувати «гарячим вином» з'їжджалося чимало стороннього люду [2, арк. 75-75 зв.]. В. Чернявський задалегідь намагався з'ясувати, дозволяти чи відмовляти у торгівлі цим приїжджим? Повірений С.В. Кочубей наперед вимагав заборони. Канцелярія дозволила торгувати на ярмарку по-старому, втім, тільки до моменту переведу казенних поселян на нові місця [2, арк. 77-77 зв.]. Були й інші справи, які вирішувалися на користь казенної людності Личкового. Личківці, призначені до переведу на нові місця, після клопотань В. Чернявського звільнялися від сплати поземельного збору за останню третину 1777 р. та зборів до запасного хлібного магазину [2, арк. 81-82].

Таким чином, у 1777 р. Личкове де-юре було вже поміщицькою слободою. Де-факто, знаходження в селі значної кількості казенної людності провокувало низку проблем для місцевої влади та вимагало її термінового втручання. За документами видно, що під час виникнення спірних питань до

губернської канцелярії одночасно надсилалося два донесення: одне від повіреного С.В. Кочубея про порушення прав поміщика, інше – з Личківського земського правління від капітана В. Чернявського. Останній більше схилився до захисту інтересів личківців.

Навесні 1778 р. почався перевід частини людності Личкового до військових слобод. Замість обжитої слободи на р. Орлі слід було перейти до місцевостей, що тільки-но заселялися. Однією з таких була слобода Василівка, куди личківці переходили під проводом полковника Жарського; іншою – слобода Олександрівка. Переселенцям дозволялося перевозити свої хати або продавати тим, хто лишався у Личковому. Але цим продажам почав чинити супротив новий представник інтересів С.В. Кочубея, прикажчик Іван Мартиненко. Поява прикажчика додатково свідчила про зміни в житті Личкового. І. Мартиненко забороняв продавати хати виїжджаючим, як і вступати до вже проданих хат новим власникам з місцевих селян [2, арк. 107]. Наказом від 14 травня 1778 р. губернська канцелярія обмежувала втручання прикажчика: казенні селяни могли як забирати, так і продавати свої будівлі [2, арк. 108].

Паралельно розгорталася справа, пов'язана з долею церкви, що знаходилася у Личковому. Після 1775 р. вона, як і інші церкви, зведені запорожцями в їх слободах, повинна була лишитися в казенному відомстві. В ситуації з Личковим це означало перенесення церкви до однієї з воїнських слобод Луганського пікінерного полку. Тим паче, що такі клопотання внадходили до канцелярії. Бачимо, доля церкви вирішувалася у травні-червні 1778 р. Губернська канцелярія вирішила діяти у два етапи. Спочатку В. Чернявському було наказано скласти опис і оцінку усьому церковному начинню [2, арк. 108] (Додаток 5). Лише після цього за підписами Г. Шахова і Г. Герсєванова надійшов другий наказ від 30 червня 1778 р.: «состоящую в слободе Лычкове церковъ совсеми значащимися по приложенному при оному регистру утварми оставить во владении господина Тайного советника и кавалера Кочубея» [2, арк. 113]. Справа була вирішена на користь поміщика та тих мешканців, що лишалися в його підданстві.

Таким чином, за кілька років козацька слобода перетворилася на поміщицьке село з населенням, підконтрольним прикажчику С.В. Кочубея. Поновлений російською владою у своїх правах власник Личкового помер у грудні 1779 р. і село перейшло до його сина, майора Михайла Семеновича Кочубея. Наприкінці XVIII ст. Личкове із навколишніми землями стало власністю статського радника Іванова [10, с. 386].

Загалом, населення слободи протягом 1760-1770-х років відзначалося міграційною активністю. Притік нових мешканців помітно зріс після 1769 р., коли запорожці повернули Личкове у своє підпорядкування. Через описи 1777 р. маємо поіменний список та географію виходів тих людей, які населили слободу у запорозький час. Історії окремих мешканців Личкового розкривають практики, до яких вдавалася людність, переходячи з місця на місце, обираючи зрештою поорільські слободи Запорожжя. У постзапорозькі

роки склад населення Личкового суттєво змінюється, але тепер вже за втручання російського уряду і його колонізаційної політики. Ситуація навколо повернення Личкового Кочубеям розкрила зіткнення колонізаційних інтересів Гетьманщини та Запорозжя, як і російську урядову політику щодо запорозької спадщини. Водночас, справа С.В. Кочубея дозволяє ширше подивитися на звичайних мешканців прикордоння, визначати умови і специфіку їх життя, детермінованого цим прикордонням.

ДОДАТКИ²

Додаток 1

1777 р., жовтень. Відомість населення, що зайшло до Личкового за запорожців.

Ведомость коликое число по отнятию бывшими запорожцами слободы Личкова населенных уже оними запорожцами подлежащих к переходу в назначенные указом места обывателей остается значит под сим.				
Учинена 1777 году октября « »^д				
№	Звание имен	хат	Чи сло Мужеска	людей женска
1+	Тарас Жадан, жена ево Параскевия, дети их Ярош, Яков, Улияна. Зашедший з Новоселицы, а остуда з Беликов	1	3	2
2+	Мусей Оробец, жена ево Марина, дочь Катерина, Параскевия. Зашедший з местечка Опошнего	1	1	3
3+	Прокоп Швец. Жена ево Феодора, дочь Марина	1	1	2
4+	Антон Могильний, жена ево Ефимия, сини Матвей, Мусей	1	3	1
5+	Кондрат Солоп, жена ево Любовь, дочь Параскевия. Брат ево Наум, жена ево Катерина, дети Онуфрий, Грицко, жена ево Анна. Зять их Самойло, жена его Любовь, дети Трофим, Улияна. Зашедшие з Запоржских козаков	1	6	6
6 +	Герасим Гармаш, жена ево Агафия, дети Иван, Анна Зашедшие з местечка Нефорощи	1	2	2
7 +	Степан Таран, жена ево Катерина з запорожских козаков	1	1	1
8 +	Иван Садовский, жена ево Ефимия, дети Иван Зашедший з полской нации	1	2	1
9 +	Василь Островерхий, жена ево Феодосия, дети Павло, Василь, Марфа, Васса, Варвара. Зять их Григорий Слизкоушенко, жена ево Марина Зашедшие з полку Гадяцкого з села Павловки, а зять з запорожцов //	1	4	5
10	Осип Перехрист, жена его Мелания. Дети Григорий, Васса, Евдокия, Тегияна. Зашедший з вери еврейской	1	2	4
11	Удова Феодосия. Дети Трофим, жена ево Наталия, дети Катерина.	1	3	5

² Документи у додатках публікуються науково-критичним способом.

	С ней живет сын ее Лазорь, дочь Ирина, зять ее Петро Швец, жена ево Ирина, зашедшие Лубенского полку з села Светличного			
12	Василь Гура, жена ево Агафия, дети Марина, Ефимия, Сохвия, зашедшой з Нового Санжарова	1	1	4
13	Семен Сердюк, жена ево Матрона, дети Игнат, Евдокия, Параскевия. Зашедший з местечка Старого Санжарова	1	2	3
14	Василь Свириденко, жена ево Катерина, дети Гаврило, Павло, Иван. Зашедший полку Полтавского з местечки Решетилówki	1	4	1
15	Грицко Лебедь, жена ево Агафия, дети Максим, Никита, Онисим, Параскевия. Зашедший полку Прилуцкого з села [Охинек].	1	4	2
16	Павло Водолаженко он же и Лютий, жена ево Устина. Дети Данило, Роман, Наум, Агафия. Зашедший з Протовчи	1	4	2
17	Кондрат Забара, жена ево Анна, дети Алексей, Александер, Константин, Татияна, зять ево Петро Забара, жена ево Евдокия. Зашедшие з Запорожских козаков, а туда з местечка Нефорощи	1	5	3
18	Иван Журавель, жена ево Мария, дети Катерина, Агафия и Агафия. Зашедший з Запорожских козаков, а туда сотни Грунської з села Шенгеровки	1	1	4
19	Федор Жолудь, жена ево Елена, дети Аникий, Семен, Онуфрий. Зашедший з Новоселицы	1	4	1
20	Игнат Курочка, жена ево Агафия, дети Иван, Анна Зашедший полку Лубенского з села Довгополовки //	1	2	2
21	Емелян Чернобривец, жена его Агафия, дети Иван Зашедший з Запорожцов, а туда полку Нежинского з села Алтиповки	1	2	1
22	Матвей Гапоненко, жена ево Евдокия, дети Семен, Степан. Зашедшой полку Лубенского з села Динисовки	1	3	1
23	Димид Ткач, жена ево Агафия, дети Пелагия и Пелагия, Елена. Зашедшие полку Гадяцкого з села Павловки	1	1	4
24	Карпо Стадников зять он же и Белий, жена ево Матрона. Тесть ево Иван Головка, жена ево Агафия, дети Владимир, Панас, Алексей, Корней, Наталия. Зашедшие з местечка Решетилówka	1	6	3
25	Микола Гулак, жена ево Марфа, дети Иван и Василь. Зашедший Лубенского полку з села Перекоповки	1	3	1
26	Максим Коротич, жена ево Фекла, дети Данило, Алексей, Евдокия, Катерина и Евдокия. Зашедший з местечка Сорочинец	1	3	4
27	Кондрат Макаренко, жена ево Феодосия, дети Мария и Мария, Марина. Зашедшие Лубенского полку з местечка Горошина	1	1	4
28	Михайло Шаповал, жена ево Матрона. Зашедшие з города Бахмута	1	1	1
29	Иван Воротиюн, жена ево Евдокия, дети Анна, Фекла. Зашедший з местечка Нефороща	1	1	3
30	Гаврило Острый, жена ево Любовь, дети Андрей. Зашедший з Запорожцов	2	2	1

31	Никита Люлка, жена ево Мария, дочь Ефимия, сестра его Агафия. Зашедший з местечка Нового Санжарова	1	1	3
32	Лукян Маличенко, жена ево Улияна, дети Федор, Павло. Зашедший з местечка Нефорощи //	1	3	1
33	Максим Копиця, жена ево Мария, дети Алексей, Васса. Зашедший з местечка Старого Санжарова	1	2	2
34	Иван Шаповал, жена ево Наталия, дети Данило, Петро, Мария, Агафия. Зашедшие з местечка Великих Будищ	1	3	3
35	Иван Шаповал жена ево Феодосия, дети Ефимия, Анна. Зашедший з Новоселицы.	1	1	3
36	Василь Скляр, жена ево Елена. Зашедший з Полской нации	1	1	1
37	Федор Стрелцов зять, он же и Печтира, жена ево Наталия, дети Григорий, Степан, Матрона, Анна. Зашедший з местечка Нефорощи	1	3	3
38	Алексей Слюсарь, жена ево Улияна, дети Иван. Зашедший из бывших Запорожцов	1	2	1
39	Савва Дердель, жена ево Ефимия, дети Дмитрий, Иван, Микита, Василь, Иван, Мария, Параскева, Пелагия. Зашедшие з Старого Санжарова	1	6	4
40	Иван Кириченко, жена ево Мария, дети Яков, Хома, Агафия. Зашедший з местечка Старого Санжарова	1	3	2
41	Николай Лисий, жена ево Татияна, дети Иван, Анна. Зашедший Миргородского полку сотни Хоролской з села Жабокриков	1	2	2
42	Никола Голупка, жена ево Ксения, дети Роман, брат ево Яков. Зашедший Прилуцкого полку з села Голупки	1	3	1
43	Гордей Ткач, жена ево Пелагия, дети Павло, Зеновий. Зашедший Миргородского полку з села Калеников	1	2	2
44	Игнат Грузин вдов, син ево Михайло, жена ево Евдокия. Зашедший Миргородского полку сотни первой полковой Миргородской з села Беликов //	1	2	1
45	Иван Пархоменко, жена ево Любовь, дети дочь Агафия. Зашедший з той стороны Днепра села Романкового	1	1	2
46	Семен Лопан, жена ево Агафия, дети Сидор, Михайло, Алексей, Васса. Зашедший з местечка Старого Санжарова	1	4	2
47	Улас Ткач, он же и Решетниченко, жена ево Мария. Свойственной ево Сава, жена ево Наталия. Зашедшие Полтавского полку з села Петровки. Свойственной же ево з Нехворощи	1	2	2
48	Яков Литвин, жена ево Наталия, дети Аасиль, Евдокия. Зашедший з Литвы	1	2	2
49	Максим Миргородский, жена ево Агрипина, дети Василь, Семен, Иван, Акилина. Зашедший з Новоселиц	1	4	2
50	Кондрат Костица. Жена ево Ксения, дети Иван, Параскевия, Сохвия. Зашедший из бывших Запорожцов	1	2	3
51	Борис Чумак вдов, дети Трохим, жена ево Ксения, Самойло. Зашедший з запорожцов	1	3	1

52	Демян Чуб, жена ево Зеновия, дети иван, Михайло, Пелагея, Наталия. Зашедший з Полци	1	3	3
53	Иван Дудка, Пелагея жена ево, дети Гаврило, Остап, Тимош, Марфа, Матрона. Зашедший з Старого Санжарова	1	4	3
54	Никифор Штепа, жена Ирина, дети Евдокия, Маления, Мария, Ефимия. Зашедший з Старого Санжарова //	1	1	5
55	Алексей Половой, жена ево Наталия, дети Параскевия, зашедший з Новоселицы	1	1	2
56	Данило Голота, жена ево Парескевия, дочь Парсакевия. Зашедший з Старого Санжарова	1	1	2
57	Нестор Собко он же и Корсуненко, жена ево Ирина, дети Семен, Макар, Дария. Зашедший з Старого Санжарова	1	3	2
58	Василь Литвин, жена ево Анна, дети Кирило, Евдокия. Зашедший з Прилуцкого полку з села [Охинек]	1	2	2
59	Наум Приходко вдов, дети Александер, Филип. Зашедший Лубенского полку з села [Брисув]	1	3	-
60	Грицко Кравец, жена ево Евдокия, дети Иван, Катерина, Тетияна, Доминикия. Зашедший з Старосамарского ретранжемента	1	2	4
61	Петро Кравец, жена Татияна, дети Ефим, Мария, зять ево Ефим Сердеченко, жена ево Тетияна, дети Пелагия. Зашедший Гадяцкого полку з местечка Лютенки	1	3	4
62	Назар Коржик. Жена ево Анна, дети Степан, Максим, Иван, Петро, Параскевия, зашедшие Миргородского полку сотни 3Городской з села Опришок	1	5	2
63	Алексей Ляшенко, жена ево Алена, дети Илия, Павло, Агафия, Матрона. Зашедшие Лубенского полку з села [Брисув]	1	3	3
64	Сава Гончар, жена ево Параскева, дети Иван Семен, Грицко, Мария. Зашедший з Старого Санжарова	1	4	2
65	Марко Коханенко, жена ево Параскевия, дети Василь, Аврам, Анна. Зашедший з Старого Санжарова //	1	3	2
66	Тихон Роботенко, жена ево Мелания. С ним живет тесть ево Трофим Кот, жена ево Агрипина, дети Кондрат, Мартин, Павло, зашедший з Новоселиц, а тесть з Нового Санжарова	1	5	2
67	Мартын Прядивник, он же и Заплюйсвечка, жена ево Дария. Зашедший з Старого Санжарова	1	1	1
68	Федор и Данило Дегтяренки. С ними мать их живет Параскевия. Оного Федора жена Мария. Зашедшие Полтавского полку з села Рибцов	1	2	2
69	Павло Щербиненко, жена ево Татияна, дети Агрипина, Агафия, Ирина, Доминикия. Зашедший Полтавского полку з села [Ма(ч)ух]	1	1	5
70	Василь Кривненко, жена ево Любовь, дети Данило, Гаврило, с ним живет дядя ево Кирило Кривонос, жена ево Евдокия. Зашедшие з Нового Санжарова	1	4	2
71	Борис Шевцов зять, жена ево Мария, дети Василь, Степан, Аврам.	1	4	1

	Зашедший Миргородского полку з села Сухорабовки			
72	Федор Посунко, жена ево Ксения, дети Роман, Иван, Ефросиния. Зашедший полку Киевского, з местечка Козелця	1	3	2
73	Дмитро Авиленко, жена Катерина, дети Логвин, Иван. Зашедшие з Новоселицы	1	2	1
74	Клим Куга, жена ево Федора, дети Грицко, жена ево Феодосия, дети Лаврен, Гордей, Параскевия, Марина, Яков, жена ево Матрона, дети Данило. Зашедший Лубенского полку з села Луки	2	6	5
75	Михайло Нор, жена ево Тетяна, дети Роман, Иван, Ксения, Ирина, зашедший з Нового Санжарова //	1	3	3
76	Грицко Бутенко, брати ево Василь, Кирило с ним живут, мать их Мария, сестра их Евдокия. ³	1	3	2
77	Кузма Лебедь, жена ево Агафия, дети Грицко, Константин, Параскевия, Варвара, зашедший з стой стороны з города Крылова	1	3	3
78	Иван Мудран, жена ево Евдокия, дети Панас, Пилип, Евдокия. Зашедший з Нового Санжарова	1	3	2
79	Фома Логвиненко, жена ево Евдокия, дети Мария, Ефросиния, зашедший с местечка Нехворощи	1	1	3
80	Василь Ничипоренко он же и Студикаша, жена ево Татяна, дети Иван, Дмитро, Мария, Агафия, зашедшие з Нового Санжарова	1	4	3
81	Иван Гога, жена ево Ирина, дети Анастасия, Марина, Татяна. Зашедший з местечка Нехворощи	1	1	4
82	Николай Колесниченко, жена ево Стефанида, дети Корней, Мария. Зашедший з Нового Санжарова	1	2	2
83	Остап Лавриченко он же и Колибаба, жена ево Ирина. Зашедший Гадяцкого полку з села Подставок	1	1	1
84	Улас Куцовол, жена ево Катерина, дети Василь. Зашедший Миргородского полку з местечка Манжелей	1	2	1
85	Михайло Бондаренко, брат ево Семен, с ними мать их Ирина и сестра Катеирна. Зашедшие Миргородского полку з местечка Омелника	1	2	2
86	Улас Решетниченко, жена ево Мария. Зашедший Гадяцкого полку з местечка Кузотина //	1	1	1
87	Иван Дрига, жена ево Марина, дети Василь, Наталка. Зашедший з местечка Нехворощи	1	2	2
88	Гаврило Гапцов зять, жена ево Мария, дети Иван. Зашедший з Запорожских Козаков	1	2	1
89	Потап Прус, жена ево Варвара, дети Владимир, Стефанида, Феодосия. Зашедший з бившаго Запорожжа	1	2	3
90	Михайло Литвинков зять он же и Баштанниченко, жена ево Матрона, дети Сергей, Лазор. С ним живет тесть ево Иван Ливтин, жена ево Агафия. Зашедшие з Новоселицы	1	4	2

³ Звідки – не вказано.

91	Удова Матрона Пюхпиха, дети Андрей. Зашедшая Миргородского полку з местечка Манжелей	1	1	1
92	Корней Мовчан он же и Лихогоденко, жена ево Параскевия, дети Катерина, Татяна. С ним живет отец ево Данило Лихогод, зашедший Но(во)росийской губернии з местечка Власовки	1	2	3
93	Алексей Куцовол, жена ево Ксения, дети Тимош, Агафия. Зашедшие Миргородского полку з села Манжелеевки	1	2	2
94	Федор Довгопостолого брат, жена ево Евдокия, зашедший Гадяцкого полку з местечка Зенкова	1	1	1
95	Денис Трясорук, жена ево Матрона, дети Кирило, Кузма, Лаврен, Ксения, Пелагея. Зашедшие Миргородского полку з местечка Омелника	1	4	3
96	Семен Гога, жена ево Марина, дети Матрона, Дария, Евдокия. Зашедшие з местечка Нефороши	1	1	4
97	Петро Злиденик, жена ево татяна, дети Прокоп, Роман, Фома. Зашедший з под владения Полтавского монастыря села Чернечщины //	1	4	1
98	Семен Гриз, жена ево Анастасия, дети Семен, Акилина, Анна, зашедшие Полтавского полку з местечка Решетиловки	1	2	3
99	Демян Кузменко, жена ево Улияна, дети Кирило, Василь, Марко. Зашедший з местечка Санжарова	1	4	1
100	Остап Чорний , жена ево Матрона, дети Данило, Корней. Зашедший Гадяцкого полку з местечка Веприка	1	3	1
101	Иван Лазебненко, жена ево Марфа, дети Васса Зашедший з села Карловки	1	1	2
102	Прокоп Куйда, жена ево Дария, дети Мирон, Варвара, зашедшие з бывших Запорожцов	1	2	2
103	Грицко Курений, жена ево Матрона, дети Анна, зашедший з бывших Запорожцов	1	1	2
104	Петро Перец, жена ево Анна, дети Никита, Данило, Наум, Феодосия, Параскевия, зашедшие з Старого Санжарова	1	4	3
105	Иван Сербин, жена ево Анна, дети иван, Семен, Матрона, з бывших Запорожцов	1	3	2
106	Ефим Похиташка, жена ево Мария, дети Любовь, Евдокия. Зашедшие з Новоселицы	1	1	3
107	Петро Стуконог, жена ево Анна, дети Евдокия Зашедший з бывших Запорожцов //	1	1	2
108	Назар Забурка, жена ево Марина, дочь Евдокия. Зашедший з полку Гадяцкого з села Будища	1	1	2
109	Алексей Прядченко жена ево Дария с ним живет отец Игнат. Зашедшие Миргородского полку з села Михновки	1	2	1
110	Максим Дегтяренко, он же и Стовбченко, жена ево Пелагия, дети Иван, Антон, Федор, Анна, Зашедшие з Нового Санжарова	1	4	2
111	Тимош Войк(н)а жена ево Ирина дети Антон, Лукян, Прокоп, Петро, Иван, Агрипина, Матрона, Катерина. С ним мать ево живет Феодосия. Зашедший з бывших запорожцов	1	6	5
112	Артем Сухенко он же и Баштанниченко, жена ево Анна, с ним живет мать его Анастасия. Зашедший з местечка Нефороша	1	1	2

113	Микита Мужраченко, жена ево Сохвия, дети Анна. Зашедший з Старого Санжарова. Суседа ево женщина Анастасия, дети Стефан, Стефанида, зашедшая з Личковского округа	1	2	4
114	Корней Хвалко, жена ево Матрона, дети иван, Анна, Марина, Параскевия, Агафия и Параскевия. Зашедшие з местечка Беликов	1	2	6
115	Федор Вакуленко он же и Белоконь, жена ево Анна, дети Федор, Иван, Остап, Свойственница ево Уляна, зашедшие з местечка Решитилówki //	1	4	2
116	Михайло Жайворонко, жена ево Татияна, дети Домникия, Зашедший полку Гадяцкого з местечка Груни	1	1	2
117	Герасим Уласенко, жена ево Анна, дети Пархом, Филип, Ефросиния, Матрона. Зашедший Полтавского полку з села Рибцов	1	3	3
118	Евдоким Прасол, жена ево Стефанида, дочь Параскевия. Зашедшие з бывших Запорожцов	1	1	2
119	Лукян Пегра, жена ево Пелагея, дети Тимош, Ирина и Акулина, зашедший з Запорожцов	1	2	3
120	Михайло Широкий, жена ево Мария, дети Кузма, Анна. Зашедший з бывших Запорожцов	1	2	2
121	Яков Ерж, жена ево Мария, дети Степан, Прокоп, Каленик , Анна. Зашедшие з Самарского округу з села Каменки	1	4	2
122	Яков Сухенко, жена ево Агрипина, дети Трофим, Пелагея, Зашедший з местечка Маячки	1	2	2
123	Роман Паламаренко, жена ево Параскевия, дети Анна, Ирина, Евгения, зашедший з местечка Беликов	1	1	4
124	Герасим Бровченко жена ево Анна, Зашедший з бывших Запорожцов	1	1	1
125	Корней Бобирь, жена ево Марина, зашедший з местечка Маячки	1	1	1
126	Пархом Головка, жена ево Наталия, дети дочери Елисавета и Ефросиния	1	1	3
127	Николай Венгерский, жена ево Дария, дочь Мария ⁴	1	1	2
128	Семен Кравец, жена ево Мария, дети Федор, Мусей, Гаврило, Ксения, Марфа ⁵	1	4	3
129	Адрей Кравец, жена ево Алена, дети Корней ⁶	1	2	1
130	Петро Бойко, жена ево Ефросиния, дети иван, Назар, зашедший Нежинского полку з местечка Борозни.	1	3	1
131	Удова Фекла Бутиха, дети ее Пантелимон, Петро, Прокоп, Матрона. Зашедшие з местечка Карловки	1	3	2
132	Терентий Кравец, жена ево Васса, дети Трофим, жена ево Тетияна ⁷	1	2	2

⁴ Звідки – не вказано.

⁵ Звідки – не вказано.

⁶ Звідки – не вказано.

⁷ Пп.132-141 – звідки – не вказано.

133	Иосиф Палец, жена ево Тетияна	1	1	1
134	Яков Твердовский, жена ево Марина, сини Лаврентий, Степан	1	3	1
135	Павло Сукур, жена Устина, син Иван	1	2	1
136	Петро Лойко, он же и Котенко, жена ево Ефросиния, сини Иван Назар	1	3	1
137	Алексей Нетудихатка, жена ево Христина, дети Лукиян, Феодосия	1	2	2
138	Данило Собко, жена ево Настасия, дети Матвей, Мелания, Параскевия, Мария	1	2	4
139	Тимош Демченко, жена ево Агрипина, дети Яков, Тимош, Николай, Матрона	1	4	2
140	Удова Параскева, дети ее син Данило, жена ево Елисавета	1	1	2
141	Демян Роструха, жена ево Агафия, дети Тарас, Наталия	1	2	2
		144 ⁸	381	323

[Підпис]: Капитан Василий Чернявский
ДАРО. – Ф.800. – Спр.103. – Арк. 24-30.

Додаток 2

1777 р., 6 жовтня. Відомість щодо підданих С.В. Кочубея у Личковому до відняття слободи запорожцями в 1769 р.

Ведомость коликое число в слободе его высокопревосходительства гпдна тайного советника и ковалера Семена Василиевича Кочубея Личковом до отнятия бившими Запорожцами состояло подданных. Учинена: 1777 году, октября 6 дня.				
№	Звание имен	ха ти	Число людей	
			мужеска	женска
1	Степан Кацай, жена его Пелагея. У них дети Омелко, Федор, Илия, Параскевия	1	4	2
2	Пантелимон Пл [ах]та, жена его Ксения. У них дети Василь, Иосиф	1	3	1
3	Семен Литвиненко, жена его Плегаея. Дети Омелко и Ониско. С ним живут родные два брата. Первой Отсап, жена его Анна. Их дети сини Кондрат и Мехайло Другой Матвей, жена его Мария. Син Данило, дочери Акилина и Марина	2	8	5
4	Петро Заковеренко, жена его Домикия, сын Корней. С ними живут мать его Ирина да два брата. Один Пилип, жена Евдокия, сини Василий и Грицко, дочь Ликияна. Другий Яков холостой	1	6	4
5	Гаврило Свирид он же и Седяй, жена Феодосия	1	1	1
6	Всиль Певень удов. Его сини первой Федор, жена Мария. Другой Лаврен, жена его Ксения, в них два сына Грицко и Иван. Третий Федор же, жена Агафия, син Гарасим. Четвертой Прокоп, жена его Мотрона, дочь Ирина. При них живут и сестренци Назар и Матвей Нестеренки малолетние, Остап Шияс по смерти отца их зашедшие з	2	10	5

⁸ За нашими підрахунками – 143 хати.

	маєтності гідна Кочубея з Димидовки			
7	Пилип Швець, жєна єго Катєрина. Син Андрей, єво жєна Евдокия, у них дєти дєчєри Параскевия и Параскевия, Ефимия //	1	2	5
8	Иван Стеблиевский он же и Олейник, жєна Мария. Син Омєлко, єво жєна Феодосия, син Иван.	1	3	2
9	Гаврило Огар, жєна єго Наталия. Дєти Мария и Мария, и Улияна	1	1	4
10	Иван Олендар, жєна Агафия, дєчар Ефимия. При них живєт два зятя, один Грицко Писанєнко, жєна Марфа, син Петро, дєчар	1	6	5
11	Ефимия Другой Андрей Литвинєнко, жєна єво Агрипина, дєти Остап, Клим			
12	Яков Заковеря, жєна Мария	1	1	1
13	Петро Таранєнко, жєна Параскевия, син Степан	1	2	1
14	Артем Перєймивожчєнко, жєна Параскевия, син Василь	1	2	1
15	Корней Легєнкий, жєна єво Ксєния При них живут плимєник Матвей, жєна єво Зєновия, дєчєр Елисавета и Мєлания	1	2	4
16	Андрей Петрєнко, жєна Агафия	1	1	1
17	Иван Кирпич, жєна Евдокия, дєти син Максим. С ними живєт зять єво Степан, жєна Евдокия. У них дєти Грицко, Сємєн и Яков.	1	6	2
18	Трохим Гаркавєнко он же и Ткач, жєна єво Ефимия. У них дєти сини Афанасий, жєна єво Евдокия, у них дєчь Фєска. Другой син Грицко холостий да дєчь Мария	2	3	4
19	Михайло Половєнкий, жєна єво Васса, их дєти сини Яков, Иван и Иван, дєчєри Наталия, Агафия, Агрєпина	1	4	4
20	Василь Журавєль, жєна єво Мария. Дєти сини первой Тимош, жєна єво Катєрина, син Савка, дєчь Ефросиния. Другой син Андрей, жєна єво Агрєпина, синє во Андрей. Дєчь єво Журавля Ксєния, да зять єво Иван Огар, жєна єво Улияна, син их Сила //	1	7	6
21	Сємєн Загубижєнка, жєна єво Улияна, дєти сини Алексей, Иосиф, Терєнтий, дєчь Пєлагєя	1	4	2
22	Василь Исаєнко, жєна єво Анна, син Грицко. Да с ним живєт тєсть єво Антон Кравєц	1	3	1
23	Иван Писанєнко, жєна єво Ксєния, син Сємєн, дєчь Параскевия	1	2	2
24	Данило Скубко он же и Стовбєнко, жєна єво Параскева	1	1	1
25	Удова Мария Гончарка, син у нєє Давид, жєна єго Ефимия, Павло да дєчь Агафия	1	2	3
26	Удова Евдокия Гулиха. Дєти пєврой Кондрат, жєна єго Тєтияна, у них дєчары Варвара и Стєфания. Да син другой Пантєлимєн, третий Петро, четвєртой Ефим, да дєчь Феодосия	1	4	5
27	Ефим Тринка, жєна єво Евдокия, дєти их сини: первой Петро, жєна єво Анастасия, другой Андрей, третий Данило, четвєртой Павло холостие да дєчь Анна	1	5	3
28	Василь Оксютєнко, жєна єго Анна. С ним жєвєт родний брат єво Федор	1	2	1
29	Иван Бутєнко, жєна єво Анна, син Максим. Да с ним жєвєт сєстра Катєрина	1	2	2
30	Удова Евдокия Стрєлчиха, дєчь Наталия	1	--	2
31	Данило Кузмєнко, жєна єво Анна, син Пархом, жєна єво	1	3	3

	Акулина, у них син Семен. Да дочь оного Данила Улияна			
32	Демко Капитан, жена ево Агрепина. Дочари Матрона, Стефания и Васса	1	1	4
33	Удова Мария Перевертайлиха. Зять ее Харитон Швец, жена Улияна, дети их сини Роман, Петро и Димид, дочь Ирина //	1	4	3
34	Корней Полношко, жена ево Варвара, дети сини Петро, Роман, дочь Евдокия	1	3	2
35	Семен Забара, жена Васса, син Грицко	1	2	1
36	Яким Рудниченко, жена Христына, син Сила. С ними живет дядя Петро Даладан	1	3	1
37	Василь Резник, жена ево Евдокия, сини Левко, Ничипор, да дочь Улияна	1	3	2
38	Федор Малохатка, жена Мария, дети у них сини Андрей, Корней и Сергей. Да с ним живет зять ево Андрей Завалюра, жена ево Улияна, дети Максим и Фома	1	7	2
39	Федор Кузубний, жена ево Ирина, сини Остап, Степан, дочари ж Олена, Марина	1	3	3
40	Тимош Соловаренко, жена ево Елена, брат Панас	1	2	1
41	Прокоп Николаенко он же и Росукований, жена ево Агафия, дети сини <i>Фома</i> , Андрей, да с ними живет зять ево Карпо Романенко з женою, син Кузма, дочь Ирина	1	5	2
42	Андрей Полтавец, жена Анна	1	1	1
43	Павло Мизерний, жена Параскевия, дети син Трофим, дочь Ефросиния	1	2	2
44	Петро Дрозд, жена Ефимия, сини их Семен, жена Мария, дети их Иван и Омелко	1	4	2
45	Лукян Блоха, жена Евгения, дети их Павло, Семен и Артем	1	4	1
46	Иван Швец, он же и Прохода, жена ево Тетяна, дети Демко, Ирина, Катерина	1	2	3
47	Кондрат Переймивой, жена <i>Фтекла</i> , дети сини Степан, Иван, Карп и их дочари Ефросимия, Ирина //	1	4	3
48	Федор Сердюк, жена ево Анна. Дети первой Кондрат, жена ево Мария, другой Алексей, третий Петро да дочь Елена	1	4	3
49	Федор Капитан, жена ево Ефросимия. Дети Трофим и жена ево Матрона, другой Грицко да дочь Улияна	1	3	3
50	Конон Кочерга, жена ево Евдокия, сини их Лаврен, Алексей, Антон да дочь Евдокия	1	4	2
51	Семен Коваленко, жена ево Мелания, дети Елена, Ксения	1	1	3
52	Яков Капитан, жена ево Дария, син Яков, дочари Евдокия, Агрепина, Мария	1	2	4
53	Клим Илченко, жена ево Феодосия	1	1	1
54	Иван Кравец удов, син у него Герасим, жена ево Мария. Да зять Никифор Ломака, жена ево Параскева, син Павло	1	4	2
55	Вдова Анна Кукурючиха, дети Максим и Ефим	1	2	1
56	Петро Заец, жена Акелина, дети Гаврило, Архип, дочь Евдокия да зять Назар Павелко, жена ево Васса, дети Иван, Наум и дочь Вера	2	6	4
57	Иван Николаенко, жена его Анна, дети сини Иван, Федор, Корней, дочь Мария. С ним живет родний ево брат Максим, жена ево Евдокия	1	5	3
58	Удова Матрона Земляна, син Антон, жена ево Тетияна, дочь	1	1	3

	Параскевия			
59	Иван Ткач, жена Варвара, дети Влас //	1	2	1
60	Василь Кривен, жена его Катерина, дети Мелания, Ефросиния, Елена, Васелисса	1	1	5
61	Федор Загладенко, жена ево Ефросиния, дети их син Андрей, Пелагия, Явдокия. Отец его Степан, жена ево Мария	1	3	4
62	Тарас Курененко, жена Параскевия, дети Мелания, Пелагия, сини Грицко и Мусей	1	3	3
63	Яско Претупей, жена Акелина, дети Анна, Параскевия	1	1	3
64	Ониско Илюшенко, жена ево Явдокия, дети Мойсей, Мария да Мария. С ним живет племянник ево Григорий, жена его Наталия, дети Алексей, Мария	2	4	5
65	Юхим Чумак, жена ево Ефимия, син их Иван, жена ево Домникия, дети их Василь и дочь Парасевия	1	3	3
66	Андрей Литвиненко, жена его Агрепина, дети Остап и Клим	1	3	1
67	Иван Гончарев зять он же и Кириченко, жена ево Ефимия	1	1	1
68	Грицко Белый, жена его Васса. При них живет мать его Анна да зять Нестор его Вербеченко, жена ево Параскевия, дочь Анна	1	2	4
69	Леонтий Кумпан, жена ево Мария, син Кирило	1	2	1
70	Семен Вербецкий, жена его Агафия, дети Трофим. Зять ево Федор <i>Волк</i> , жена его Васса	1	3	2
71	Данило Лебед, жена его Анна, дети Кондрат, Тимош, Алексей, Иван //	1	5	1
72	Иван Решетилловский он же и Головка, жена его Агафия, дети у них Владимир, Панас, Карней, Моисей. Живет при нем зять Карпо Белый, жена Мотрона	1	6	2
73	Василь Бут, жена Анна, дети Антон, Пелагия, Матрона. Зять ево Леонтий Знайко, жена ево Матрона, дети их Параскевия, Агафия. С ним живет мать ево Варвара	1	3	7
74	Петро Соловей, жена ево Феодосия. У них дети сини Иван, Семион, Евстафий. Дочь Параскевия	1	4	2
75	Семен Закриведа, жена его Параскевия, дети Петро и Иван	1	3	1
	ИТОГО	80	232	191

[Підпис]: Личковского окружного Правления смотритель Капитан
Василий Чернявской
ДАРО. – Ф.800. – Спр.103. – Арк. 31зв.-34.

Додаток 3

1777 р., 17 жовтня. Реєстр втікачів з Личкового
получено АГК 17 октября 1777 года

Именной реестр о изшедших з села Личкового людях бывших во владении за его Высокопревосходительством господином тайным советником и ковалером Семеном Василиевичем Кочубеем до отъяну оногo села Личкового бившими запорожцами		
+	1	<i>За Заднепрскую линию в казенную слободу, которой осадчим Малиновской</i> Иван Головка
+	2	Тимош Гряновской
+	3	Матвей Балика
+	4	Федор Балика

+	5	Федор Баличин шурин
+	6	Василь Неводничий он же и Носенко
+	7	Федор Кравец
+	8	Фома Михаилина
+	9	Кондрат Оноприенко
+	10	Николай Оноприенко
+	11	Пилип Пелех
+	12	Яков Шепило
+	13	Иван Полторацкий с трома синами
+	14	Грицко Горошко с пасинками Тихоном и Филипом
+	15	Умершого Алексея Заболотного сын Федор
		<i>Туда же за Заднепрскую линию над речкою Конскою в казенную слободу, которой осадчим Домонтович</i>
+	16	Наум Овчар с синами Павлом, Яском и Кирилом
+	17	Яско Балика //
		<i>В Комишовате</i>
+	18	Алексей Лещенко
+	19	Умершого Ивана Челоти сины Давид, Семен и Павло
+	20	Умершого Михаила Стрелца сын Денис
+	21	Удова Прититенка с сыном Никитою
+	22	Степан Праход с двома братами
He	23	Иосиф Полтавец
т	24	Лусян Ус с сыном Иваном
+		
		<i>В пикинерную слободу Зачепиловку</i>
	25	Умершаго Игната Мелетия сын Захарий
	26	Умершаго Левка Косого сын Емельян
		<i>В Новоселице</i>
+	27	Трохим Горбенко
+	28	Лусян Плета
+	29	Умершаго Ивана Миргородского сыны Яков и Фома да Тимош Которые тамо живут при зяте Андрее с тем он де [...]
+	30	Умершого Кирила Мороза сын Петро Морозенко
+	31	Семен Даненко близ Новоселицы [у Вороному]
+	32	Алексей Гончар там же близ Нвооселицы и Глобинских млинов в [Вольном]
		<i>В казенную слободу Дубовой Граде, в которой осадчим Шандра</i>
+	33	Клим Омелченко
	34	Лусян Члененко с шурином Пилипом
+	35	Грицко Полтавец
+	36	Федор Иващенко на Вовчу в казенную слободу, которой осадчим был
+	37	[Хижняков] //
+	38	Васил Бобох в Барвенково
+	39	Павло Оверченко в Чаплинку в слободу Петриковку
	40	Иван Клоченко в казенную слободу Гупаловку
	41	Иван Коваль в крепость Рясную
	42	Петро Ряха в слободку Пепелиное
	43	Марко Коваль в слободу гпдна Алимова Шедеевщину Да из деревни Заиманского в Конскую Тимофей Потороча с сыном Прокопом

[Підпис]: Поверенный Демян Гавришев

Додаток 4

**Кінець 1777 р. – початок 1778 р. Розподіл людності Личкового по
слободам Луганського пікінерного полку.**

Список учиненной в Азовской губернской канцелярии назначенных к переводу в заселяемые для Луганского пикинерного полку между рек Волчей и Самаре округи слободы Лычкова жителям А кто именно в какую округу и в скольких числа мужеска полу душ значит ниже					
№	ЗВАНИЕ ИМЕН	Число мужского полу душ	№	ЗВАНИЕ ИМЕН	Число Мужского полу душ
В слободу Васильевку			В слободу Покровскую		
1	Кондрат Солоп	6	1	Кондрат Забара + ¹⁰	5
2	Василь Островерхий	4	2	Федор Жолудь	4
3	Василь Свириденко	4	3	Семен Лопан +	4
4	Тарас Жадан	3	4	Лукьян Маличенко	3
5	Антон Могилний	3	5	Иван Шеповал	3
6	Вдова Феодосия ⁹	3	6	Федор Стрелцов	3
7	Герасим Гармаш	2	7	Иван Кириченко	3
8	Иван Садовский	2	8	Алексей Слюсарь	2
9	Осип Перехрист	2	9	Николай Лисий	2
10	Семен Сердюк	2	10	Гордей Ткач	2
11	Игнат Курочка	2	11	Игнат Грузин	2
12	Емельян Чернобривец	2	12	Улас Ткач	2
13	Гаврило Острый	2	13	Яков Литвин	2
В слободу Григорьевку			В слободу Гавриловку		
1	Карпо Стадников зять,	6	1	Тимош Воина	6
2	он же и Белий	4	2	Петр Перец	4
3	Грицко Лебедь	4	3	Максим Десятренко он же и Стовбенко	4
4	Павло Водолаженко ¹¹	3	4	Кузма Лебед	3
5	Матвей Гапоненко	3	5	Иван Драк	3
6	Микола Гулак +	3	6	Остап Чорний	3
7	Максим Коротич Максим Копица	2	7	Гаврило Заицов	2
			8	Потап Огрус	2
			9	Корней Мовчан он же и	2
			10	Лихогоденко	2
			11	Алексей Куцовол	2
			12	Семен Гриб Прокоп Куида	2
В слободу Михайловку			В слободу Ивановку		
1	Савва Гергель	6	1	Назар Коржик	5
2	Клим Куга +	6	2	Федор Вакуленко он же и	4
3	Максим	4	3	Белокон	4

⁹ Потім викреслена.¹⁰ Тут і далі поруч з окремими прізвищами проставлені хрестики (можливо вказували на смерть цих людей).¹¹ Прізвище викреслене.

4	Миргородский	4	4	Яков Ерж	3
5	Иван Дудка +	4	5	Иван Сербин	3
6	Савка Ганчар	4	6	Герасим Уласенко ¹³	3
7	Василь Кривненко	4	7	Петро Бойко +	2
8	Борис Шевцов зять	4	8	Алексей Прядченко	2
9	Василь Нечипоренко	4	9	Никита Мудроченко	2
	Михайло Литвин зять		10	Корней Хвалко	2
10	он же и	4	11	Лякьян [Пегра]	2
11	Баштанниченко ¹²	4	12	Михайло Широкой	2
12	Денис Трясорук	4		Яков Сухенкой	
13	Петр Злидений	3			
14	Демьян Кузменко	3	1	В слободу Александровку	5
15	Николай Голячка	3	2	Тихон Работенко	4
16	Борис Чумак	3	3	Семен Кравец	4
17	Демьян Чуб	3	4	Тимош Демченко	3
18	Нестор Собко	3	5	Удова Фекла Бутиха	3
19	Наум Приходко вдов	3	6	Яков Твердовский	3
20	Петро Кравец	3	7	Петро Лоико	2
21	Алексей Лященко	3	8	Андрей Кравец	2
22	Марко Коханенко	3	9	Терентей Кравец	2
23	Федор Посунко	3	10	Павел Сукур	2
24	Михайло Нор	2	11	Алексей Нетудахатка	2
25	Грицко Бутенко	2	12	Данило Собко	2
26	Кондрат Костиря	2	13	Демьян Растрюка	1
27	Василь Литвин	2	14	Иосиф Палец	1
28	Дмитро Авиленко			Вдова Параскева	
29	Грицко Кравец	2			
30	Федор и	2			
31	Данило Димуренки	2			
32	Николай	2			
	Колесниченко + Улас	2			
	Куцовол				
	Михайло Бондаренко				
	Иван Дрига				

ДАРО. – Ф.800. – Оп.1. – Спр.103. – Арк.72-73зв.

Додаток 5

1778 р., 4 червня. Опис Личківської церкви Покрови Пресвятої Богородиці.

В Азовскую губернскую канцелярию капитана Чернявского
Рапорт

По указу Азовской губернской канцелярии истекшаго мая от 14-го числа под №2266-м, ко мне насланному, в состоящей при Личкове церкви имеются сосуды, уборы, оному всему порозне равно иконостасу и самому столбу оценка примерная учинена, и на рассмотрение регистр усею Азовской канцелярии представляю /:

¹² Прізвище викреслене.

¹³ Прізвище викреслене.

Капитан Василий Чернявской
1778-го года
Июня «4» дня //

Реестр утварям и уборам церкви Личковской		
	Рубли	Копейки
Церковь		
Во имя Покров Присвятия Богородицы	300	
состоит		
иконостас	400	
книг разных ¹⁴	40	
да Евангелей		
Одна в серебряной оправе	100	
Другое в медной оправе	12	
Крестов		
Первой в серебряной оправе	30	
Другой в медной	1	
Гробница ценовая	2	
Чаша, ложка и два дискосы с звездой сребные	60	
Жертвенник	40	
Подсвешников		
Медных больших два	10	
Малых медных четыре	3	
Лент [маяжных] восемь	8	
Плащеница	18	
Оловянная чаша и гробница	2	
Полумисков и тарелок оловянных полпуда	5	
Риз		
Первые парчевые белие з золотою сеткою	60	
Другие желтые серебряною сеткою	60 //	
Третье штофные з золотою сеткою	41	
Четвертые притертые белие парчевие з золотою сеткою	30	
Пятое белоносные зеленые с красною штофною каменю с окладкою золотою и сребною	15	
Шестые зеленые люстиние притертые	15	
Седмие фрезетовые блакитные		
Патрахелев Парчевих	15	
Желтых и белых три	9	
Штофных разноцветных три	3	
Фрезетовых притертых зеленой и красной два		
Стихарев	45	
Первой з орарем парчевые вишневого цвету и с желтою каменю	30	
Второй люстринной зеленой с золотым крестом	2	
Третий тафтяной старий с красною каменю		
Подризников	15	
Первой Перевелевой з золотою сеткою притертой	10	
Полотняной золотом и шолком шитой	12	
Холстяных же шитих заполючу четыре		

¹⁴ Д.І. Яворницький застав у Личківській церкві лише шість церковних книг. Їх назви та зміст вкладних записів див: Яворницький Д.І. Нариси з історії запорозьких козаків та Південної України / Твори у 20-ти томах. – Т.1. – Київ-Запоріжжя, 2004. – С. 295-296.

Поясов шалевих	10	
Зеленой шолковой	4 //	
Другой красной ветхой		
Воздухов	3	
Первой вишневой штофной з сребною сеткою и золотим крестом притертой	26	
Второй штофу жолтого з мишурною окладкою	20	
Третий парчевой з сребряним пузументом и крестом, жолтою ролю подбитой	6	
Четвертой штофу блакитного з золотим позументом и крестом	8	50
Пятой красной одинарной парче з сребною сеткою и крестом	4	
Воздушков малих парчевых два	1	
Да ветхих шолковых разного цвета два	6	
Нар[у]квец	5	
Шесть пар нових и ветхих разного цвета	4	
Платков		
Шолковых притертых пять	3	
Тафтяных полосатих красной и белой два	36	
Утиральников шерстяных шесть	35	
Икон празничных «12»дцять	2	50
Кадельниц		
Серебряная	5	50
Медная	7	
Килимов два	45	
Крест и корогва по криласам		
Икон разных без оценки «31»	1645	50
Звонов три		
А ВСЕХ		

Капитан Василий Чернявский // ДАРО. – Ф.800. – Оп.1. – Спр.103. – Арк.109-111.

Бібліографічні посилання:

1. Державний архів Ростовської області (ДАРО). – Ф.800. Канцелярія Азовського губернського землеміра. – Оп.1. – Спр.1. По прошенію отставного полковника П. Лизандра об утворенні за ним куплених у різних лиц земель. – Арк. 1-70.
2. ДАРО. – Ф.800. – Оп.1. – Спр.103. Дело по доношенію тайного советника Кочубея об отводе ему захваченных бывшими запорожцами земель по р. Орели. – Арк.1-206.
3. Абросимова С.В., Мицик Ю.А. Документи з історії українського козацтва в збірці Дніпропетровського історичного музею // Південна Україна XVIII – XIX століття. Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – Вип. 3. – С. 7–29.
4. Архів Коша Нової Запорозької Січі. Корпус документів 1734–1775. / Ст. упорядник Л. Гісцова. – К.,1998. – Т.1. – 696с.
5. Богумил А. К истории управления Новороссии князем Г.А. Потемкиным. Ордера 1775 и 1776 года. – Екатеринослав: Типография губернского земства, 1905. – 134с.
6. Козирев В.К. Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша половина XIX століття). – Запоріжжя, 1999. – 426с.

7. Петро Калнишевський та його доба. Документи та матеріали / Упорядники В.В. Грибовський, В.І. Мільчев, І.Л. Синяк. – К., 2009. – 432с.
8. Швидько Г.К. Актові джерела до історії Запорозької Січі // Південна Україна XVIII – XIX століття. Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Запоріжжя: Тандем-У, 2000. – Вип. 5. – С. 9-18.
9. Воронов В.І. До історії Полтавського полку як адміністративно-територіальної одиниці Гетьманщини // Адміністративний устрій та самоврядування в Україні XVI-XX ст. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя: РА «Тандем-У», 1999. – С. 24-29.
10. История городов и сел Украинской ССР: Днепропетровская область. – Ин-т истории АН УССР. – К., 1977. – С. 386-393 (с. Лычково).
11. Каюк Д.Г. Поміщицька колонізація Південної України і Запорізька Січ // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. Вип. 2. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – С. 49-62.
12. Кузик Т.Л. Відомість про залінійні поселення від 17 січня 1762 р. як джерело до історії Старосамарської сотні Полтавського полку // Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії НАН України. – Дніпропетровськ, НГУ, 2006. – Вип.2. – С. 27-35.
13. Кузик Тетяна. Перехід жителів слободи Данилівки у підданство Війська Запорозького Низового // Український археографічний щорічник. – К., 2007. – Вип. 12. – Т. 15. – С.403-420.
14. Кривошея В.В. Козацька старшина Гетьманщини. Енциклопедія. – К.: «Стилос», 2010. – 792с.
15. Материалы для историко-статистического описания Екатеринославской Епархии: Церкви и приходы прошедшего XVIII столетия / Макаревский Феодосий. – Екатеринослав, 1880. – Выпуск 1. – 574 с.
16. Однороженко О.А. Паланкова геральдика Війська Запорозького Низового // Запорізька Старовина. – Запоріжжя, 2008. – Вип.5. – С. 73-86.
17. Плещкий С.Ф. Організація охорони кордонів Нової Січі. – Запоріжжя: АА Тандем, 2011. – 178с.
18. Полонська-Василенко Н.Д. Втікачі в Південній Україні кінця XVIII сторіччя // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII–XIX століття: Вип. 7. – Запоріжжя, РА «Тандем-У», 2003. — С. 287-300.
19. Полонська-Василенко Н.Д. З історії останніх часів Запоріжжя / Запоріжжя XVIII століття та його спадщина. – Мюнхен, 1965. – Т. 1. – С. 45-106.
20. Скальковский А. История Новой Сечи или последнего Коша Запорожского. – Одесса, 1841. – 440с.
21. Слабченко М. Паланкова організація Запорізьких Вольностей // Праці Комісії для виучування історії Західно-Руського та Українського права. – Т. VI. – К., 1929 / Козирев В.К. Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша половина XIX століття). – Запоріжжя, 1999. – С. 411-491.
22. Старік О.В., Ходас В.О. Село Бабайківка і його мешканці козацької доби (за писемними та археологічними джерелами) // Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ, НГУ, 2011. – Вип.6. – С. 99-109.
23. Сурева Н.В. Повітові і губернські дворянські предводителі на Півдні України (остання чверть XVIII ст.) / Адміністративний устрій та самоврядування в Україні XVI-XX ст. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя: РА «Тандем-У», 1999. – С. 81-87.

24. Швайба Н. Слобода Козирщина та її заселення у 1760-70-ті роки / Заповідна Хортиця. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Історія запорозького козацтва в пам'ятках та музейній практиці». – Спеціальний випуск. – Запоріжжя, 2011. – С. 40-45.
25. Яворницький Д.І. Вільності запорізьких козаків: історико-топографічний нарис / Твори у 20-ти томах. – Т.2. – Київ-Запоріжжя, 2005. – 382с.
26. Яворницький Д.І. Історія Запорозьких козаків. - Львів, 1992. – Т. 1.
27. Яворницький Д.І. Нариси з історії запорозьких козаків та Південної України / Твори у 20-ти томах. – Т.1. – Київ-Запоріжжя, 2004. – 518 с.

Н.И. Швайба

Лычковое 1776-1778-х годов: преобразование центра паланки в помещичью слободу

В статье представлена история запорожской слободы, прослежена судьба ее жителей в связи с возвращением Лычкового помещику С.В. Кочубею.

Ключевые слова: Лычковое, Лычковская паланка, Поорелье, запорожцы, С.В. Кочубей.

N.I. Shvayba

Lychkove of 1776-1778 years: transformation of center of palanka is on squire suburb

History of the Zaporozhia suburb is presented in the article, the fate of its habitants is traced in connection with returning of Lychkove to the squire S.V. Kochubeyu.

Keywords: Lychkove, Lychkovska palanka, Poorel'e, Zaporozhian cossacks, S.V. Kochubey.